

собів виробництва на рівень найважливіших факторів забезпечення ефективної господарської діяльності аграрних підприємств. Крім того, неефективно використовується земельний фонд підприємств, і катастрофічних масштабів набуває безробіття [3].

Для того, щоб Україна стала сильною державою, треба негайно звернути увагу на сільське господарство та вжити ефективних заходів щодо подолання кризи сільського господарства. Для цього необхідно провести реформу в юридичній сфері, що означає зміни в землеволодінні, землекористуванні та земле-розпорядженні, ціноутворенні, оподаткуванні, рентних платежах, заробітній платі тощо, тобто всієї сукупності відносин власності в усіх сферах суспільного відтворення.

Отже, за результатами проведених досліджень можна зробити висновок, що забезпечення рентабельного сільськогосподарського виробництва та підвищення рівня продовольчої безпеки країни залежать від наявності, ефективності використання та відтворення ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Однією з особливостей функціонування сучасних агроформувань є кількісна, якісна та структурна недосконалість їх ресурсного потенціалу, зумовлена великими витратами ресурсів у процесі здійснення аграрної та земельної реформ і складним фінансовим становищем господарств.

Ця тема є перспективною в подальших дослідженнях, оскільки залишається велика кількість питань, зокрема таких, як аналіз і використання інноваційного та інтелектуального потенціалу сільськогосподарських підприємств, їх оцінка та розвиток.

Література

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: навч. посіб. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
2. Бугуцький О.А. Ефективність виробництва сільськогосподарської продукції / О.А. Бугуцький // Економіка АПК. – 1998. – № 83. – С. 45-51.
3. Саблук П.Т. Координаційні напрями вирішення економічних проблем в АПК / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 3-8.
4. Режим доступу: <www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 336.25:669.013

Лохман Н.В., канд. екон. наук, доц.,
Щербак А.В. (ДонНУЕТ, Донецьк)

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

У статті розглянуто питання щодо визначення етапів оптимізації фінансових результатів металургійних підприємств в умовах сучасного кризового стану економіки держави на основі процесу економічної діагностики.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, оптимізація, діагностика, планування.

Металургія є однією з провідних галузей економіки України. Її розвиток та стабільність дієво впливають на поповнення бюджету країни. Надходження податків з прибутків металургійних підприємств забезпечує в середньому 32% бюджету України.

Кризовий стан в економіці України та у світі негативно вплинув на роботу підприємств металургійної галузі. Це проявилось у зменшенні оборотів підприємств, великих збитках, фінансовій нестабільності, залежності від кредиторів. У таких умовах господарювання металургійним підприємствам України потрібно шукати шляхи оптимізації своїх фінансових результатів.

Питанням оптимізації фінансових результатів займаються ряд вчених та аналітиків, серед яких: І.В. Гуменюк, Л.Б. Прокопович, Я. Безрукова, Л.О. Дригань, Л.Б. Прокопович, І.Ф. Поліщук та ін. Однак дослідження існуючих теоретичних і практичних розробок вітчизняних вчених свідчить про недостатнє висвітлення цієї проблеми саме в умовах кризи.

Метою нашого дослідження є виявлення сучасних економічних шляхів оптимізації фінансових результатів та обґрунтування їхньої необхідності для вітчизняних металургійних підприємств в умовах кризи.

За останні декілька років українська металургія успішно розвивалась. Цьому сприяло багато факторів, серед яких можна виділити: зростання обсягів споживання металургійної продукції, зацікавленість на світовому ринку в дешевому українському прокаті, високий попит і ціни на ринку металів. Це, у свою чергу, давало змогу українським підприємствам нарощувати свої прибутки та зміцнювати фінансовий стан.

Позитивна динаміка фінансових результатів українських металургійних підприємств зберігалась аж до вересня 2008 року. Такий стан речей не спонукає керівництва підприємств оптимізувати свою діяльність. Але криза внесла свої корективи. Уже з вересня 2008 року почалась хвиля стрімкого падіння попиту на металургійну продукцію українських підприємств. Так, виробництво прокату готового чорних металів у вересні 2008 року в порівнянні з аналогічним періодом 2007 року впало на 5,8%, а напівфабрикатів отриманих безперервним литтям – на 12,7%, про що свідчать дані таблиці 1.

Таблиця 1 – Обсяги виробництва металургійної продукції за вересень 2007-2008 рр. [1]

Найменування продукції	Одиниця виміру	Вироблено		Відхилення %
		вересень 2007 р.	вересень 2008 р.	
Чавун	тис. т	2266,32	2153,00	-0,50
Сталь без напівфабрикатів, отриманих безперервним литтям	тис. т	1591,01	1451,00	-6,80
Напівфабрикати, отримані безперервним литтям	тис. т	1284,08	1121,00	-12,70
Прокат готовий чорних металів	тис. т	1292,99	1218,00	-5,80

Зниження попиту на металургійну продукцію вплинуло на падіння цін, а це, у свою чергу, призвело українські металургійні підприємства до збитків. У 2009 році негативна динаміка в галузі продовжувалась. Зміну цін на різні види металевих продукції за серпень 2007 та аналогічний період 2008 року подано в таблиці 2.

Таблиця 2 – Динаміка цін на українському експортному ринку металу в 2007-2008 рр. [1]

дол. США/т

Продукція	2007 рік		2008 рік	
	03.08	05.09	05.08	05.09
Металобрухт	280-290	290-310	620-640	570-580
Чавун	320-330	340-350	960-975	900-910
Заготівля	485-495	505-515	1170-1200	1000-1020
Арматура	520-540	540-570	1270-1300	1190-1230
Катанка	520-540	530-540	1270-1300	1180-1220
Сляби	480-500	510-520	1040-1120	950-1000
Гарячекатаний рулон	530-550	540-560	1150-1170	1050-1070
Товстолистовий прокат	620-680	630-690	1235-1375	1200-13525

Вітчизняні виробники не були готові до кризової ситуації, вони не мали чітко спланованих дій для покращення ситуації. Окрім цього, українським металургійним підприємствам притаманні серйозні проблеми, серед яких: застарілі технології, які в порівнянні із сучасними є неефективними та потребують великих витрат сировини та енергії; відсутність енергозбереження на більшості вітчизняних виробництв за зростання цін на енергоносії. Усі ці проблеми впливають на формування високої собівартості, що за низького рівня цін на ринку не дає змоги металургійним підприємствам отримувати фінансові результати в необхідному розмірі.

Позитивний фінансовий результат (прибуток) є головною рушійною силою економіки ринкового типу, основним спонукальним мотивом діяльності підприємств. Прибуток металургійних підприємств є критерієм ефективності їхньої виробничої діяльності, головним джерелом зростання ринкової вартості та проявляється як захисний механізм від погрози банкрутства. За рахунок нього металургійні підприємства впроваджують технологічні інновації, розвиток соціальної сфери на підприємстві, формується резервний фонд, фонд матеріального заохочення та йде виплата дивідендів.

В умовах нестабільної економічної ситуації, що склалась, та жорсткої конкуренції основою досягнення металургійним підприємством стійкого стану є отримання ним оптимального розміру прибутку, який би дозволяв йому нормально функціонувати. Для цього нами запропоновано шляхи, які б дозволили металургійним підприємствам в ситуації кризи отримувати необхідний розмір прибутку та знижувати витрати. Їх можна подати у вигляді показаної на рисунку 1 схеми.

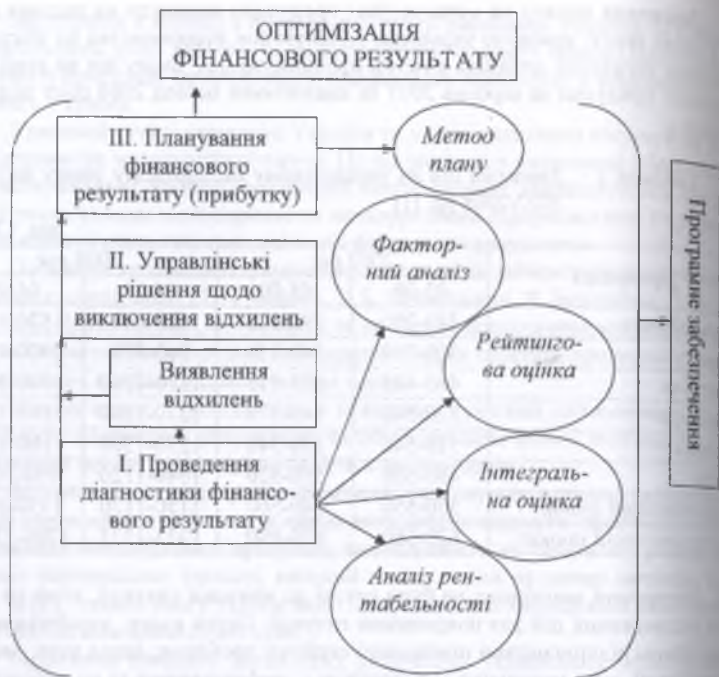

Рисунок 1 – Етапи оптимізації фінансового результату

На рисунку 1 зображені етапи оптимізації фінансового результату підприємства (прибутку). Так, на першому етапі проводиться комплексна діагностика фінансового результату. Для цього використовуються такі інструменти, як факторний аналіз, аналіз рентабельності прибутку, рейтингова оцінка та інтегральна оцінка.

За допомогою факторного аналізу металургійне підприємство зможе визначити фактори, які вплинуть на кінцевий фінансовий результат і напрямок їхнього впливу – позитивний чи негативний.

Аналіз рентабельності допоможе охарактеризувати ефективність використання прибутку підприємством.

Рейтингова оцінка як інструмент діагностики дозволить оцінити місце підприємства серед його конкурентів в галузі та визначити позиції, за якими підприємство є лідируючим, а за якими програє. Це дуже важливо для досягнення необхідного розміру прибутку, оскільки дозволяє більш ефективно використовувати свої переваги та долати недоліки.

Проведення інтегральної оцінки є не менш важливою для підприємства, ніж інші заходи. Вона дає змогу сформуванню загальної картини стану підприємства, порівняти показники діяльності за різні періоди.

Окрім цього, інтегральна оцінка спрямована й на визначення причин відхилень та недоліків.

Треба зазначити, що рейтингова та інтегральна оцінки мають проводитись на базі системи показників конкретного підприємства. Ця система показників, розробляється з урахуванням того, що є об'єктом дослідження, у нашому випадку – це фінансовий результат.

Проведення діагностики дозволяє виявити відхилення показника прибутку від бажаного стану та фактори, що до цього призвели. Їхнє визначення є вкрай важливим для наступного етапу.

Другий етап є логічним продовженням попереднього. Оскільки в процесі діагностики досліджується стан підприємства, визначаються фактори, що негативно впливають на формування прибутку, необхідно ухвалювати відповідні управлінські рішення. Такі рішення дають змогу визначити шляхи раціонального використання ресурсів, обсягів діяльності та розробити засоби їхнього впровадження.

На основі управлінських рішень проводиться наступний етап – планування фінансового результату.

Планування як заключний етап цієї системи базується на результатах дослідження та прийнятих управлінських рішеннях. Тому й метод планування повинен підбиратись індивідуально під кожне підприємство та ситуацію, в якій він функціонує [2, с. 47].

Усі названі етапи взаємопов'язані між собою та витікають один з одного, формуючи економічну систему пошуку шляхів оптимізації фінансового результату.

У сучасних умовах цей процес не може проводитись без необхідного програмного забезпечення, без урахування особливостей діяльності підприємства (галузь, обсяги виробництва, бізнес-процеси тощо).

Таким чином, з поданого аналізу можна зробити **висновок** – українська металургійна галузь перебуває в умовах як державної, так і загальносвітової кризи.

У таких умовах актуальним для вітчизняних металургійних підприємств залишається питання оптимізації фінансових результатів. Використання шляхів оптимізації прибутку дасть змогу підприємствам більш ефективно функціонувати та покращити свій фінансовий стан.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є розробка програмного забезпечення оптимізації фінансового результату в умовах нестабільної економічної ситуації, аналіз факторів впливу на фінансові результати, вибір методів діагностики формування прибутку металургійних підприємств.

Література

1. Киричок І.В. Фінансова криза: вплив та наслідки, шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.nbuv.gov.ua>>.
2. Економічна діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. / Л.В. Фролова [та ін.]. – ДонНУЕТ, 2007. – 158 с.